

REVISTA VALENCIANA DE FILOLOGIA

segona època—2017

1

Dossier: Ausiàs March //

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

President de la Diputació de València
Jorge Rodríguez Gramage

Diputat delegat de Cultura
Xavier Rius i Torres

Director de la Institució Alfons el Magnànim.
Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació
Vicent Flor

Correspondència

Revista Valenciana de Filologia
Institució Alfons el Magnànim-Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació // Diputació de València
Carrer Corona, 36 // 46003 València // Tel. 963 883 169 // Fax 963 883 170
Correu electrònic: rvf@dival.es

Distribució

Sendra Marco, distribució d'edicions, S.L.
Carrer Taronja, 16 / 46210 Picanya / Tel. 961 590 841
E-mail: sendra@sendramarco.com

Secretària tècnica
Ana Sebastià Alberola

Producció i difusió

Vicent Ferri
Mª Luz Ivorra
Pere Gantes
Neus Garcia
Irene Milián
Manel Pastor
Xavier Agustí
Alejandro Piera

Administració
Consuelo Viana
Àngela Uviedo

institució
alfons el magnànim
centre valencià
d'estudis i d'investigació

Carrer Corona, 36. 46003 · València // rvf@dival.es // www.alfonselmagnanim.net

REVISTA VALENCIANA DE FILOGIA

segona època—núm. 1

**institutió
alfons el magnànim
centre valencià
d'estudis i d'investigació**

VALÈNCIA, 2017

REVISTA VALENCIANA DE FILOLOGIA — Segona època

Director

Vicent Josep Escartí

Secretari

Rafael Roca

Consell de redacció

Història de la llengua i dialectologia: Antoni Ferrando (UV), Joaquim Martí (UV), Sandra Montserrat (UA)

Lingüística sincrònica: Maribel Guardiola (UA), Manel Pérez Saldanya (UV), Abelard Saragossà (UV)

Literatura contemporània: Àngels Francés (UA), Carme Gregori (UV), Gonçal López-Pampló (UV)

Literatura medieval i moderna: Marinela Garcia Sempere (UA), Albert Hauf (UV), Eulàlia Miralles (UV)

Sociolingüística: Raquel Casesnoves (UPF), Rafael Castelló (UV), Ferran Suay (UV)

Traducció: Rosa Agost (UJI), Carmen Manuel (UV), Maite Simon (UV)

Comité científic

Robert Archer (King's College, London), Anna Maria Babbi (Università degli Studi di Verona),

Carme Barceló (Universitat de València), Maria Barceló (Universitat de les Illes Balears),

Anna Maria Compagna (Università degli Studi di Napoli - Federico II),

Dominique de Courcelles (CNRS - Paris), Immaculada Fàbregas (Université Bretagne Sud),

Vicent Lledó-Guillem (Hofstra University - USA), Vicent Martines (Universitat d'Alacant),

Juan Carlos Moreno Cabrera (Universidad Autónoma de Madrid),

Vicent Pitarch (Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana),

Lídia Pons (Universitat de Barcelona), Hans-Ingo Radatz (Universität Bamberg),

Rafael Ramos Alfajarín (Universitat de València), Valentina Ripa (Università degli Studi di Salerno),

Albert Rossich (Universitat de Girona), Vicent Salvador (Universitat Jaume I de Castelló),

Vicent Simbor (Universitat de València), Max Wheeler (University of Sussex),

Marie Claire Zimmermann (Université Paris-La Sorbonne)

Il·lustracions: Pilar Dolz, Maria Carballo

Correcció de textos: Víctor Xercavins

Disseny i maquetació: Espirelius + Antoni Domènech

Impressió: IMPREMTA
DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

Revista Valenciana de Filologia es publica sota el sistema de llicències Creative Commons 3.0 segons la modalitat: Reconeixement - NoComercial (by-nc) 3.0: Es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faça un ús comercial. Tampoc es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials. No obstant això, les imatges utilitzades en *Revista Valenciana de Filologia* estan subjectes al copyright de l'autor o autora i no estan disponibles sota la llicència de *Creative Commons*. No es pot utilitzar aquestes imatges sense el permís del creador o creadora.

© de l'edició: Institució Alfons el Magnànim-Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació

© dels textos i il·lustracions: Els seus autors

Depòsit Legal: V-558-1958

ISSN: 0556-705 X

SUMARI

Presentació

VICENT J. ESCARTÍ 7

// DOSSIER: AUSIÀS MARCH

L'anomenat Cant espiritual d'Ausiàs March en els testimonis antics de l'obra del poeta

RAFAEL ALEMANY FERRER 13

Ausiàs March agafa la ploma

ROBERT ARCHER 34

Una antologia marquiana a la Barcelona del tercer quart del segle XV

FRANCESC J. GÓMEZ 61

El vici de 'sobrelaus' i un lloc d'Ausiàs March (LXII, 1-8)

JOSEP PUJOL 95

Anàlisi col·locacional de 'dos' i 'tres' en els Dictats d'Ausiàs March: indicis de la cosmovisió i les idees filosòfiques del poeta

ELENA SÁNCHEZ-LÓPEZ 121

Sobre l'escriptura d'Ausiàs March

MARIE-CLAIRE ZIMMERMANN 141

// MISCEL·LÀNIA

El «canvi i caiguda de preposicions» en el Tirant lo Blanch

JORDI GINEBRA 163

Aportacions del Vocabulario de Enguera y la Canal de Navarrés als estudis del lèxic valencià i xurro

JOSEPH GULSOY 183

<i>Les autotraduccions poètiques al castellà</i> <i>de Joan Fuster (Verbo, 1946-1949)</i>	
SALVADOR ORTELLS MIRALLES.....	199
<i>El model lingüístic educatiu a Catalunya el segle XXI.</i> <i>De l'estabilitat a la resistència</i>	
MIQUEL ÀNGEL PRADILLA CARDONA.....	223
<i>Teatre valencià, teatre mallorquí: notes a dues obres cinccentistes</i>	
PEP VALSALOBRE.....	241
 // ENTREVISTA	
<i>A Joan Francesc Mira</i>	
per CARLES FENOLLOSA.....	263
 // RECENSIONS	
Dominique de Courcelles	
<i>Viatge per la història i la literatura de les terres catalanes</i>	
per JOAN VICENT FUERTES ZAPATA.....	283
Antoni López Quiles	
<i>Versos a plena plana. Poesia i transmissió doctrinal</i> <i>en la València del Barroc a la Il·lustració</i>	
per RAMON MORA GALBIS.....	287
Emili Casanova i César Salvo (ed.)	
<i>Serres, identitats i paraules. III Jornades sobre els parlars valencians</i> <i>de base castellanoaragonesa, valencianoaragonesa i castellanomurciana</i>	
per VICENT F. GARCIA PERALES.....	290
Joaquim Martí Mestre	
<i>Diccionari de fraseologia (segles XVII-XXI)</i>	
per LLUÍS ESCARTÍ CARRASCO.....	294
Ausiàs March	
<i>Dictats. Obra completa</i>	
per RICARDO DA COSTA.....	298
 // Normes d'edició	 303

Presentació

La *Revista Valenciana de Filologia* eixia al carrer, per primera vegada, el 1951. En principi, estava previst que es publicaria amb una freqüència de quatre números per any, que configurarien un tom anual. Però la seua història va ser una altra, molt diferent, on degueren pesar des de raons de pressupost fins a disponibilitat d'originals. Eren uns altres temps i unes altres circumstàncies que ara, a nosaltres, ens costa d'imaginar en el nostre món. La *Revista Valenciana de Filologia*, després d'un llarg recorregut, s'extingia el 1981 i el seu trajecte, a més de desigual en el temps, havia estat configurat per tan sols set toms i, encara, amb un segon tom que no havia vist mai els números 2, 3 i 4, per motius que encara no estan clars del tot.

Artur Zabala va ser el seu primer i únic director. Antoni Tormo, el seu secretari durant tota la singladura. Tots dos la van mantenir com van poder al llarg de trenta anys. Però, a més, entre les coses que hauríem d'agrair a Zabala, hi hauria la d'haver creat, al si de la Institució Alfons el Magnànim i amb una gran visió de futur, un «Institut de Literatura i Estudis Filològics» que va ser l'encarregat, oficialment, de publicar la *Revista Valenciana de Filologia*, un projecte que, com s'indicava a la part de darrere de la coberta del primer número, oferia als lectors «estudios sobre la lengua y la literatura en el Reino de Valencia, o directamente relacionadas con él». Tenia com a objectiu, doncs, la difusió d'estudis sobre la literatura i la llengua pròpies de les nostres terres i així ho va plasmar el seu director al pròleg del primer número de la revista. Tanmateix, encara ens manca, a hores d'ara, un estudi rigorós que pose en relleu què es va fer des d'aquell Institut; i, també —sens dubte— ens hauríem de plantejar la seua recuperació.

La primera època de la *Revista Valenciana de Filologia*, vista des de la nostra perspectiva, se'ns presenta, doncs, com un projecte molt digne i que va saber comptar amb aportacions dels millors especialistes del moment per tal d'ocupar-se de temes que, relacionats amb la nostra història lingüística, literària i cultural com a poble, va anar fornint-nos d'una bibliografia que, en alguns casos, encara no ha estat superada i continua sent usada pels erudits i els

investigadors actuals. No debades, entre els autors que va saber aplegar Zabala a les pàgines de la publicació que dirigia, comptem, entre d'altres, amb Martí de Riquer, Francesc Almela i Vives, Josep M. de Casacuberta, Francesc Maldonado, Dámaso Alonso, Manuel Sanchis Guarner, Josep Romeu i Figueras, Antoni Badia i Margarit, Rafael Ferreres, Germà Colon, Fermí Cortés, Rosalia Guilleumas, Joan Fuster, Joan Amades, Eduard Julià, Pere Bohigas, Miquel Dolç, Joseph Gulsoy, Lluís Alpera, Lluís Guarner, Mateu Rodrigo Lizondo, Francis Sureda i Antoni Ferrando. Una nòmina immillorable per aquells temps.

Ara, en aquesta nova etapa de la *Revista Valenciana de Filologia*, volem mantenir la inspiració d'aquella altra època, conservant l'amplitud de mires que es proposava el seu fundador, però, d'altra banda, cal que ens ajustem als nous temps. I és per això que, a més d'aquells aspectes que són consubstancials a qualsevol revista acadèmica i institucional com és aquesta, volem fer explícita la nostra voluntat d'internacionalització i la necessitat de ser una revista que s'incloga, des del primer moment que siga possible, en els millors rànquings europeus de publicacions científiques del nostre camp. Per tal que això siga possible, evidentment, haurem de complir les normes que ara com ara són acceptades generalment entre els editors d'aquesta mena de revistes i haurem d'aconseguir, especialment, l'excel·lència de les col·laboracions, garantida pel sistema d'avaluadors externs parells i cecs.

D'altra banda, considerem molt important el fet que la revista, més enllà de la seua edició en paper, té garantida una presència electrònica a través del web oficial que li permet arribar a tot arreu i que la fa visible i ben accessible des de qualsevol lloc del món i des dels dispositius electrònics personals a l'ús.

Pel que fa a les característiques internes de la *Revista Valenciana de Filologia*, podem assenyalar que cada volum anual constarà d'un nombre variable d'aportacions. Un part seran aquelles que configuraran la secció monogràfica, amb el tema fixat pel Consell de redacció. A la secció miscel·lània, d'altra banda, es pretén una desitjable paritat per les diferents àrees que s'hi inclouen, en funció de l'interés científic dels treballs, i comptarem, a més, amb dues seccions més que dotaran la publicació d'actualitat: una entrevista en profunditat a algun estudiós, literat o personalitat de la llengua i la literatura dels valencians i, encara, una secció que recollirà ressenyes sobre publicacions recents que siguen

considerades d'interés per al públic a qui s'adreça la nostra publicació. Les àrees de coneixement que s'hi engloben són les d'història de la llengua i dialectologia, lingüística sincrònica, lingüística diacrònica, literatura contemporània, literatura medieval i moderna, sociolingüística i traducció. En total, sis parcel·les del coneixement que donen cabuda a la pràctica totalitat dels àmbits d'estudi que integren la filologia actual, i que, en la revista, les veurem distribuïdes entre la secció monogràfica o dossier específic que destinarem a un tema concret, i la part miscel·lània, on s'encabiran les altres aportacions.

Evidentment, la present publicació no serà res sense el suport de la comunitat acadèmica i erudita a qui es destina en bona mesura. Seran els investigadors de les diferents universitats del nostre espai cultural o aquelles altres que tinguen interessos en el nostre passat i el nostre present literari, lingüístic i cultural, aquells que ens forniran bàsicament d'estudis per donar-los a conèixer des de les nostres pàgines. Però, no només; perquè la revista es troba oberta a rebre col·laboracions de qualsevol estudiós que, amb rigor, i ajustant-se, com tots els autors, a les «Normes d'edició» que s'hi proposen, ens faça arribar un original i aquest supere satisfactòriament l'avaluació per part dels experts externs a la pròpia revista. I per tot això, aquestes paraules volen ser, també, una crida a la participació en aquesta publicació que edita la Diputació de València, a través de la Institució Alfons el Magnànim-Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació.

//

Aquest primer número de la *Revista Valenciana de Filologia* en la seua segona època ha volgut ser, fins a cert punt, emblemàtic. I és per això que hem volgut centrar-nos en un autor que és una figura senyera de la nostra cultura i és, segurament, el nostre representant literari més conegut més enllà de les nostres fronteres: Ausiàs March. Per això, comptem amb els estudis de Rafael Alemany i Elena Sánchez —tots dos de la Universitat d'Alacant—, Francesc J. Gómez i Josep Pujol —de la Universitat Autònoma de Barcelona—, Robert Archer —del King's College London i la Universitat de València— i Marie Claire Zimmermann —de la Université de Paris-Sorbonne—. Totes i tots, sens dubte, noms

destacats en els estudis ausiasmarquians que aporten, a través d'aquestes pàgines, nous enfocaments i formulen noves qüestions que cal tenir en compte de cara al futur dels estudis referits al nostre poeta més universal.

D'altra banda, la secció miscel·lània es troba configurada pels treballs de Jordi Ginebra —de la Universitat Rovira i Virgili—, Pep Valsalobre —de la Universitat de Girona—, Salvador Ortells —de la Universitat de València—, Miquel Àngel Pradilla —de la Universitat Rovira i Virgili i de l'Institut d'Estudis Catalans— i, finalment, Joseph Gulsoy —de la University of Toronto—, el qual ja va participar en la primera època de la revista i ara, amb aquesta nova aportació seua, ens permet enllaçar encara una mica més amb aquell temps passat.

A la secció d'entrevista, hem volgut retre un homenatge a un dels *homenots* de les nostres lletres actuals: Joan Francesc Mira, el qual ha accedit a contestar les preguntes que li ha formulat Carles Fenollosa en una llarga conversa en què s'aborden molts temes que, amb la lucidesa que caracteritza Mira, són analitzats i comentats des de la perspectiva d'un home savi com ell. Il·lustrada per Maria Carballo, l'entrevista a Mira és, clarament, una ullada ben interessant a un dels intel·lectuals de més nivell amb què compta el nostre país.

Finalment, la secció de les recensions ofereix diferents ressenyes signades per Joan Vicent Fuertes, Ramon Mora, Vicent F. Garcia Perales, Lluís Escartí Carrasco i Ricardo da Costa.

No vull acabar aquesta presentació del número sense donar les gràcies a l'artista Pilar Dolz, que ens ha cedit la reproducció d'algunes de les seues belles obres, i a Rafael Roca, secretari en aquest projecte, i als membres del Consell de redacció i del Comité científic, que m'han acompanyat des del començament d'aquesta nova aventura editorial a la qual li desitge una llarga vida. Finalment, el meu agraïment als autors que han participat en aquest primer número de la *Revista Valenciana de Filologia* i, per suposat, a Vicent Flor, director de la Institució Alfons el Magnànim-Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació, que m'ha confiat aquest encàrrec.

VICENT JOSEP ESCARTÍ
Director de la RVF